

KOLEGIUM SĘDZIÓW

POLSKIEGO ZWIĄZKU SZACHOWEGO

00-454 WARSZAWA, ul. Czerniakowska 126a

Tel/fax: (0-22) 841 41 92 tel/fax: (0-22) 841 94 60

e-mail: biuro@pzszech.org.pl oraz a.filipowicz@szachista.com

witryna: <http://www.pzszech.org.pl>

Warszawa, 4 grudnia 2010 r.

Biuletyn Nr 2-2010

KONFERENCJA – SPRAWOZDANIA

Opracował: IA Andrzej Filipowicz

***

XXVI Ogólnopolska Konferencja Sędziów Szachowych

pod patronatem

Prezydenta Torunia Michała Zaleskiego

Toruń, 27-28 listopada 2010 roku

1. Organizator

Podobnie, jak w roku 2009, w uzgodnieniu z Kolegium Sędziów Polskiego Związku Szachowego, w imieniu Kolegium Sędziów i Zarządu Kujawsko-Pomorskiego Związku Szachowego, Ogólnopolską Konferencję Sędziów zorganizowali prezes **Andrzej MICHALSKI**, wiceprezes **Ulrich JAHR** oraz skarbnik **Tomasz WODZYŃSKI**. Obrady toczyły się w **Klubie KAMELEON**, ul. Tuwima 9 w Toruniu, w bardzo dobrych warunkach w eleganckiej sali. W pobliskim **Domu Studenckim nr 6** (Toruń, ul. Słowackiego 1/3) sędziowie mieli zapewnione wyżywienie, a trakcie obrad dla wszystkich były dostępne napoje kawa, herbata i woda mineralna.

Przed rozpoczęciem Konferencji 27 listopada 2010 o godz. 9.00 zostały rozegrane II Mistrzostwa Polski sędziów w grze błyskawicznej, co jest znakomitą, jeszcze ubiegłorocznym pomysłem Kujawsko-Pomorskiego Związku Szachowego.

II Błyskawiczne Mistrzostwa Polski sędziów szachowych o Puchar Prezydenta Torunia. Toruń, 27 XI 2010

* * *

REGULAMIN MISTRZOSTW POLSKI SĘDZIÓW w GRZE BŁYSKAWICZNEJ P-5' na rok 2010 pod patronatem prezydenta Torunia Michała Zaleskiego

Regulamin MP opracował IA Ulrich Jahr

1. **Cel.** Wyłonienie indywidualnych mistrzów Polski sędziów w grze błyskawicznej P-5'.
2. **Organizator.** Na zlecenie Polskiego Związku Szachowego organizatorem jest KPZSzach w Toruniu.
3. **Termin i miejsce.** Mistrzostwa Polski sędziów odbędą się w sobotę 27 listopada 2010 r. w Klubie KAMELEON, ul. Tuwima 9 w Toruniu. Początek zawodów o godz. 9⁰⁰.
4. **Uczestnictwo.** Uczestniczą wyłącznie sędziowie klas centralnych, posiadający licencję sędziowską Polskiego Związku Szachowego.
5. **Zgłoszenia.**
Zgłoszenia na stronie ChessArbitra.
6. **System zawodów.** Mistrzostwa będą rozgrywane systemem szwajcarskim na dystansie 11 rund.
7. **Tempo gry.** Mistrzostwa będą rozgrywane tempem po 5 minut na partię dla grającego.
8. **Punktacja i ocena wyników.**
  - 8.1. W mistrzostwach o kolejności końcowej decydują następujące, kolejno stosowane kryteria oceny:
    - suma punktów (wygrana 1 pkt., remis 0,5 p., przegrana 0 p.), a w przypadku równości:
    - wartościowanie średnie Buchholza, wartościowanie pełne Buchholza, liczba zwycięstw, ocena rankingowa wyniku (suma rankingów przeciwników, z wyjątkiem skrajnych wyników), progresja, wyniki bezpośrednich partii między zainteresowanymi zawodnikami.
  - 8.2. O tytule mistrza Polski, w przypadku równej liczby punktów podstawowych, uzyskanych przez dwóch lub więcej zawodników w turnieju, zadecyduje dogrywka dla:
    - dwóch zawodników – jedna partia,
    - trzech lub czterech zawodników – rozgrywka pucharowa (pierwsza partia Nr 2 z Nr 3 i 1-4, potem zwycięzcy ze sobą).Zawodnik wyżej zaszeregowany w końcowej klasyfikacji ma prawo wyboru koloru bierek, ale białe otrzymują 5 minut do namysłu i muszą wygrać partię, natomiast czarne otrzymują 4 minuty do namysłu i wystarczy im remis, aby zostać uznany zwycięzcą.
9. **Nagrody.** Zwycięzca turnieju otrzyma puchar prezydenta Torunia. Za miejsca 1-3, w mistrzostwach przyznawane są medale PZSzach. Zestawienie nagród, dyplomów i innych wyróżnień ogłosi organizator na rozpoczęciu turnieju. Przewiduje się również nagrody specjalne dla kobiet.
10. **Sędziowanie.** Mistrzostwa prowadzi sędzia główny zatwierdzony przez Kolegium Sędziów PZSzach.
11. **Przepisy gry.** W mistrzostwach obowiązują Przepisy Gry FIDE opublikowane w roku 2009, stanowiące wkładkę do Kodeksu Szachowego.
12. **Interpretacja regulaminu** należy do Kolegium Sędziów PZSzach oraz sędziego głównego.

Turniej sędziował Andrzej Michalski

II Błyskawiczne Mistrzostwa Polski Sędziów Toruń 2010

Toruń 2010-11-27/2010-11-27 - Tempo gry: P'5

Arbiter: Andrzej Michalski

Mce	Tyt	Nazwisko Imię	Rank	Klub	Pkt	MBch
1	IM	Sapis, Witalis	2396	LKS Chrobry Gniezno	9.5	56.00
2	I++	Flak, Paweł	2179	SzUKS Gostmat 83 Gostynin	9.0	55.00
3	FM	Mirosław, Michał	2317	KSz DRAKON Lublin	8.5	56.50
4	k	Mazalon, Mariusz	2047	BKS Chemik Bydgoszcz	7.0	57.50
5	FM	Pyda, Zbigniew	2322	KU AZS UMCS Lublin	7.0	57.00
6	k	Delega, Tomasz	2176	LKS Wrzos Miedzyborów	6.0	55.50
7	IM	Filipowicz, Andrzej	2330	Warszawa	6.0	54.50
8	k	Mąka-Polkowska, Magdalena	2056	KKS Czarni Dęblin	6.0	54.00
9	k	Wielecki, Zygmunt	2282	MKSŁ Konradia Gdańsk	5.5	55.00
10	I	Pawłowski, Paweł	1842	UKS OPP Toruń	5.5	41.50
11	k	Staniszewski, Paweł	2194	KS Poczowiec Poznań	5.0	49.00
12	I	Karpiński, Andrzej	1834	MKS EMDEK Bydgoszcz	5.0	48.50
13	I	Woda, Janusz	2000	KSz LECH-WSUS Poznań	5.0	43.00
14	I	Jahr, Ulrich	2000	KSN Łuczniczka Bydgoszcz	5.0	41.00
15	I	Gula, Andrzej	1972	KS Odrodzenie Szczytno	4.5	49.00
16	I	Judek, Magdalena	1797	KSz Wieża Śmigiel	2.5	43.50
17	II	Kozłowski, Cezary	1605	KU AZS UMK Toruń	1.5	44.50
18	I	Hałubek, Stefan	2000	UKS Zadrna Kamienna Góra	0.5	44.00

Janusz Woda i Zbigniew Pyda oraz Michał Mirosław i Stefan Hałubek

Mariusz Mazalon i Witalis Sapis

Andrzej Karpiński i Paweł Flak oraz Tomasz Delega i Magdalena Judek

Andrzej Michalski, Witalis Sapis, Paweł Flak, Mirosław Michał i Tomasz Delega

Triumfator otrzymał Puchar Prezydenta Torunia Michała Zaleskiego, a najlepsza z Pań puchar Prezesa PZSzach Tomasza Sielickiego

Pierwszej trójce wręczono medale, a pierwszej szóstce pamiątkowe upominki, m.in. ciekawą książkę Piotra Szybowicza „Królewska gra” – sport szachowy w województwie pomorskim w latach 1920-1939.

Obrady XXVI Ogólnopolskiej Konferencji Sędziów

W Konferencji, na prawach delegatów, uczestniczą wszyscy sędziowie klas: pierwszej, państwowej, FIDE i międzynarodowej FIDE, pod warunkiem posiadania licencji sędziowskiej klasy centralnej oraz uregulowania opłaty sędziowskiej za rok 2010.

Sobota 27 XI 2010, godz. 15:00-18:00
i niedziela 28 XI 2010, godz. 9:00-13:00

- 1. Powitanie uczestników** Ogólnopolskiej Konferencji Sędziów przez gospodarza imprezy prezesa KPZSzach Andrzeja Michalskiego.
- 2. Wystąpienie przewodniczącego** Kolegium Sędziów PZSzach Andrzeja Filipowicza, który podkreślił znaczenie corocznych Konferencji dla środowiska sędziowskiego. Konferencje, zapoczątkowane w latach 80-ych są znakomitym forum dyskusyjnym sędziów i zarazem wymianą poglądów na tematy związane z unowocześnianiem przepisów FIDE. Przewodniczący podkreślił, że tegoroczna Konferencja jest przede wszystkim związana z problem sędziowania i prowadzenia rozgrywek młodzieżowych. Zwrócił uwagę, że w turniejach młodzieżowych występują problemy wynikające z obecności rodziców na salach, z koniecznością zapewnienia opieki lekarskiej przy wielkich imprezach typu MP juniorów w grze szybkiej i błyskawicznej. Niektóre z tych problemów dotyczą przede wszystkim Organizatorów, czyli Dyrektora Turnieju, ale w praktyce wiele odpowiedzialności spada na sędziego głównego. Arbiter musi się wykazać grzecznością, kulturą i wielkim taktem w stosunku do rodziców oraz opiekunów, szczególnie przy rozwiązywaniu licznych kontrowersyjnych problemów i czy też decyzji w sprawie protestów. Przy gwałtownych reakcjach sędziów, może dojść do konfliktów, pociągających za sobą szum medialny i negatywne oceny imprezy.
- 3. Wystąpienie wiceprezesa** i zarazem sekretarza generalnego PZSzach Tomasza Delegi, byłego przewodniczącego Kolegium Sędziów. Tomasz Delega podkreślił znakomity i wyjątkowy klimat dotychczasowych Konferencji. Podkreślił świetną formę dyskusji, prowadzonej w koleżeńskej atmosferze. Stwierdził z zadowoleniem, że wśród sędziów pojawia się coraz więcej młodych twarzy, czego nie można powiedzieć o gronie działaczy.
- 4. Wybór prowadzącego obrady** i protokolantów i zatwierdzenie porządku obrad. Na wniosek przewodniczącego Kolegium, zebrani jednogłośnie wyrazili zgodę na tradycyjne już prowadzenie Konferencji przez Bogdana Obrochtę.

Tomasz Delega, Andrzej Michalski, Andrzej Filipowicz i Bogdan Obrochta

5. Powołanie komisji mandatowej oraz uchwał i wniosków.

Do Komisji Mandatowej wybrani zostali Cezary KOZŁOWSKI oraz Andrzej KARPIŃSKI. Do Komisji Uchwał i Wniosków wybrano Tomasza PTASZYŃSKIEGO i Agnieszkę BRUSTMAN. Protokół z konferencji napisze Ulrich JAHR.

Agnieszka Brustman

Sędziowie na sali obrad, pierwszy z prawej Tomasz Ptaszyński

Sędziowie na sali obrad, pierwsi z lewej Paweł Flak i Stefan Hałubek

Sędziowie na sali obrad

Delegacja z Lublina: Magdalena Mąka-Polkowska, Zbigniew Pyda, Michał Mirosław, małżonka Zbigniewa Pydy i Tadeusz Popławski uczestnik wszystkich 36 Konferencji!!

Zdjęcia: Ulricha Jahra (większość) i Andrzeja Filipowicza

Członkowie Komisji Mandatowej Cezary KOZŁOWSKI oraz Andrzej KARPINSKI dokonali weryfikacji uczestników Konferencji i rozdali 34 mandaty. Jednocześnie stwierdzili ważność uchwał i decyzji podjętych na Konferencji w imieniu środowiska sędziowskiego.

KUJAWSKO - POMORSKI
ZWIĄZEK SZACHOWY
w Toruniu
ul. Słowackiego 118 a
87-100 TORUŃ

Toruń, dn. 27-28.11.2010 r.

**LISTA OBECNOŚCI
UCZESTNIKÓW XXVI OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI
SĘDZIÓW SZACHOWYCH PZ SZACH. - TORUŃ 27-28.11.2010 r.**

Lp.	Nazwisko i imię	Klasa sędziowska (IA, FA, P, I)	Skrót okręgu	Podpis
1	KOZŁOWSKI Cezary	I	KP	<i>[Signature]</i>
2	MAYA-POLKOWSKA MAGDALENA	I	LU	<i>[Signature]</i>
3	Mironów Hubert	P	LU	<i>[Signature]</i>
4	Stępień Szymon	IA	LU	<i>[Signature]</i>
5	Tadeusz Ropławski	IA	LU	<i>[Signature]</i>
6	Flak Paweł	I	MA	<i>[Signature]</i>
7	Wielecki Zygmunt	P	PO	<i>[Signature]</i>
8	Paweł Stanisławski	P	WLKP	<i>[Signature]</i>
9	Hasikubek Stefan	FA	DS	<i>[Signature]</i>
10	Sapiś Witalis	IA	ZP	<i>[Signature]</i>
11	Miśko JAR	IA	KP	<i>[Signature]</i>
12	Gula Andrzej	P	WM	<i>[Signature]</i>
13	Judek Magdalena	P	WP	<i>[Signature]</i>
14	MAZAN Marcin	T	K-P	<i>[Signature]</i>
15	Woda Janusz	IA	WP	<i>[Signature]</i>
16	Karpicki Andrzej	P	KP	<i>[Signature]</i>
17	Filipowicz Andrzej	IA	MA	<i>[Signature]</i>
18	Gawłowski Ernest	I	KP	<i>[Signature]</i>
19	TOMASZ DELEGA	IA	MA	<i>[Signature]</i>
20	Wiosław JANKOWSKI	II	KP	<i>[Signature]</i>
21	Kruszot Jerol	I	MA	<i>[Signature]</i>
22	BŁĘDA LESZEK	I	MA	<i>[Signature]</i>
23	Bielny Jerzy	P	KP	<i>[Signature]</i>
24	Ryszard Kucharski	FA	MA	<i>[Signature]</i>

Lp.	Nazwisko i imię	Klasa sędziowska (IA, FA, P, I)	Skrót okręgu	Podpis
25	Mulawa Jan	I	LU	<i>[Signature]</i>
26	Suwascki Paweł	FA	MA	<i>[Signature]</i>
27	Burda Agnieszka	FA	MA	<i>[Signature]</i>
28	PTASZYN SKI Tomasz	FA	SC	<i>[Signature]</i>
~~29~~	~~Hakuba Stefan~~	~~FA~~	~~DS~~	~~<i>[Signature]</i>~~
29	Wieloch Sławomir	P	KP	<i>[Signature]</i>
30	Obrochta Bogdan	FA	SL	<i>[Signature]</i>
31	Ceryba Adam	FA	SL	<i>[Signature]</i>
32	David Ziszkowski	I	KP	David Ziszkowski
33	Pawel Jarach	P	KP	<i>[Signature]</i>
34	Stank Michal	FA	KP	Michal Stank
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				

KUJAWSKO-POMORSKI ZWIĄZK SZACHOWY
w Toruniu
SEKRETARZ
[Signature]
Cezary Kozłowski

Ulrich Jahr przedstawił Kolegium i Konferencji zestawienie liczby sędziów na podstawie Rejestru Centralnego Polskiego Związku Szachowego

Wyciąg ilościowy sędziów z CR PZSzach			
	Stan na 18 listopada 2010 r.		
Woj.	Razem	Licencje	Klasy centr.
DS	201	58	21
KP	108	75	27
LB	33	17	7
LD	12	9	4
LU	44	31	12
MA	95	73	23
MP	51	30	19
OP	20	18	4
PK	56	30	8
PL	23	19	7
PO	52	31	9
SK	27	20	6
SL	200	59	17
WM	40	17	6
WP	94	71	24
ZP	37	12	4
Ogółem	1093	570	198

6. Sprawozdanie z działalności Kolegium Sędziów PZSzach.

Przewodniczący Kolegium Andrzej Filipowicz skomentował sprawozdanie z działalności Kolegium Sędziów PZSzach, zamieszczone w Biuletynie Kolegium nr 1-2010, który został rozesłany do arbitrów oraz zamieszczony w witrynie internetowej PZSzach.

Zwrócił uwagę na coraz większe wymagania stawiane sędziom na turniejach krajowych i międzynarodowych. Praktycznie sędziowie w trakcie za-

wodów muszą stale chodzić po sali turniejowej i pomieszczeniach przyległych do Sali, aby uniemożliwić zawodnikom rozmowy pomiędzy sobą czy też z opiekunami i innymi postronnymi osobami.

Przytoczył zabawny wierszyk rosyjskiego barda Timura Szaowa, który dotyczył szachistów i został zamieszczony w witrynie internetowej Mistrzostw świata w szachach błyskawicznych w Moskwie, w listopadzie 2010 roku, ale który pasuje też do sędziów.

Занимайся сексом, спортом,
Плавай, рыбок разводи,
Дай хоть раз начальству в морду,
Делай что-то, не сиди.
Подними с дивана мощи,
Встань, занятие найди.
Соблазни соседку, тещу,
Тестя... — только не сиди!

W luźnym tłumaczeniu wygląda mniej więcej tak:

Zajmuj się seksem, sportem.
Pływaj, hoduj rybki,
Daj, choć raz, szefowi w mordę,
Rób cokolwiek, ale nie siedź.
Podnieś z kanapy swoje kości,
Wstań, znajdź zajęcie,
Uwiedź sąsiadkę czy teściową,
Teścia.... – tylko nie siedź!

W dyskusji poruszono wiele problemów nurtujących środowisko sędziowskie, zarówno przy organizacji i sędziowaniu rozgrywek młodzieżowych, jak też innych zawodów, w których występują zawodnicy w różnym wieku, a mianowicie kwestie kojarzeń par w „szwajcarach”, sprzętu szachowego, demonstracji partii, bezpieczeństwo rozgrywek szachowych. Wreszcie kwestie szachów klasycznych, szybkich i błyskawicznych pod kątem „zera tolerancji”, zakazu proponowania remisu przed określonym posunięciem – interpretacja nowych przepisów.

Poruszono też zasady przyznawania kategorii szachowych i klas sportowych oraz ogólne zasady funkcjonowania systemu rankingowego FIDE w szachach młodzieżowych i na turniejach z udziałem cudzoziemców – kwestie nagród w grupach rankingowych. Podjęte ustalenia są przedstawione w protokole Konferencji.

7. Nowe przepisy turniejowe FIDE

Andrzej Filipowicz zreferował zmiany wprowadzone na posiedzeniu Komisji FIDE ds. Przepisów gry i turniejowych, które będą obowiązywały od 1 lipca 2011 roku. Zlikwidowano specjalne przepisy dla super-turniejów, włączono do przepisów turniejowych wymagania odnośnie sprzętu, stolików i przygotowania sali turniejowej. Szczegóły w protokole. Na posiedzeniu Komisji Przepisów Gry ustalono, że w przypadkach obustronnych walkowerów w meczach drużynowych w poszczególnych partiach, nawet w kilku partiach, to nie zmienia się punktów meczowych. Jeśli w meczu na sześciu szachownicach, pięć partii zostanie uznanych za obustronny walkower, a szósta zakończy się remisem, to obie drużyny otrzymują po jednym punkcie meczowym. Dopiero, gdy wszystkie partie są zweryfikowane, jako 0-0, to wynik meczu jest też 0-0.

8. ChessArbiter Pro

Autor wspaniałego programu kojarzenia par Adam Curyło przedstawił szczegółowo zmiany w programie oraz projekt nowego programu, który pojawi się w 2011 roku – vide protokół. Jednocześnie poinformował o zmianach w Centralnym Rejestrze PZSzach (którego też jest autorem!), który teraz ułatwia przyznawanie kategorii, rejestrację turniejów itp. Wielu sędziów wzięło udział w dyskusji i otrzymało wyczerpujące odpowiedzi na swoje pytania dotyczące złożonych sytuacji.

9. Sędziowanie na olimpiadzie w Chanty Mansyjsku 2010 r.

Bogdan Obrochta podzielił się wrażeniami z Olimpiady Szachowej, omówił strukturę sędziowską i ich obowiązki oraz pracę głównego sędziego – vide protokół. Na tym tle wysoko oceniono poziom sędziów w Polsce.

10. Komisja Regulaminowa PZSzach

Witalis Sapis omówił tworzenie Regulaminów MP w PZSzach i zwrócił uwagę, że obecnie zakłada się, że decyzja głównego sędziego na zawodach jest ostateczna – szczegóły w protokole. W dyskusji zgodzono się z takim stanowiskiem, ale postulowano, aby sędziego głównego zatwierdziło Kolegium Sędziów, a prawo sędziowania wszystkich finałów MP mieli sędziowie klasy IA, FA i Państwowej – vide wnioski.

Jednocześnie w trakcie rozmów kularowych wyrażono zdziwienie, że Regulamin MP podpisuje zawodnik uczestniczący w tych mistrzostwach. Ponadto jednoznacznie stwierdzono, że sędzia główny, razem z asystentami jest tylko jedną instancją. Sędzia główny nie przyjmuje żadnych oficjalnych pism od zawodników kwestionujących decyzje sędziów asystentów, a jedynie dokonuje korekt tych decyzji, bo jest odpowiedzialny za całość zawodów.

11. Zasadniczy temat konferencji - organizacja i sędziowanie zawodów szachowych dzieci i młodzieży przewijał się we wszystkich poruszanych tematach i zagadnieniach i znalazł swoje miejsce we wnioskach Konferencji. W szachach, w poszczególnych turniejach biorą udział osoby w różnym wieku, ale coraz częściej dominują młodzi zawodnicy. Naturalnie są też liczne zawody, prawie w wielu miastach i gminach w Polsce, w których biorą udział tylko dzieci i młodzież. Takie zawody gromadzą z reguły 100-200 uczestników i sędziowie mają trudne zadanie w opanowaniu rozgrywek i... opiekunów zawodników, często nie znających się na szachach czy przepisach. Rozmawiano też na temat organizacji kursów sędziowskich w trakcie dużych zawodów młodzieżowych, np. MP16-18 lat. Problem polega na tym, że większość takich zawodów jest organizowana w małych miejscowościach, do których nie jest łatwo dotrzeć uczestnikom kursu, spoza uczestników rozgrywek.

12. Zamknięcie obrad

Przewodniczący Kolegium podziękował sędziom za udział w Konferencji i za owocną dyskusję, a organizatorom Andrzejowi Michalskiemu, Ulrichowi Jahrowi i Tomaszowi Wodzyńskiemu za wspaniałe przygotowanie obrad i serdeczne przyjęcie. Bardzo miłą częścią obrad, jest wspólny wieczorek, w czasie którego sędziowie mogą w kularowych rozmowach spotkać się i porozmawiać o wielu interesujących problemach i niekiedy trudnych problemach nurtujących środowisko. Tam też wypłynęła sprawa pisania biuletynu przez sędziów, niekiedy w trakcie rundy. W świetle obecnych wymagań ze strony FIDE, sędzia główny nie ma czasu na pisanie tekstów partii w trakcie rundy, bo musi chodzić po sali.

Kolegium Sędziów proponuje ustalenie kwoty za wpisanie partii lub za godzinę pracy przy robieniu biuletynu (z uwzględnieniem transmitowanych partii – tylko korekta tekstów) i tę kwotę organizator powinien przekazać sędziemu, który zatrudni odpowiednią osobę do wpisania partii.

ERRATA do Biuletynu nr 1-2010

- 1.** W protokole zamieszczonym w Biuletynie Kolegium Sędziów nr 1-2010 na liście uczestników Kursu Sędziowskiego (Bydgoszcz, 22-25 X 2009), którzy uzyskali klasę pierwszą znalazło się przez pomyłkę nazwisko Tomasza Skrzypczaka, który niestety nie mógł w ostatniej chwili przyjechać na Kurs.
- 2.** Omyłkowo sformułowano zdanie o tempie gry. Powinno być **FIDE podjęła decyzję o utrzymaniu tempa gry 90'/partia + 30''/na ruch od początku partii, do 1 lipca 2013 roku.**

XXVI Ogólnopolska Konferencja Sędziowska Toruń, 27-28 listopada 2010 r.

Protokół Opracował Ulrich Jahr

Na tegoroczną konferencję w Toruniu przyjechało 31 sędziów z dziewięciu województw, wśród nich 14 z klasą międzynarodową. Mazowieckie reprezentowali Andrzej FILIPOWICZ, Tomasz DELEGA, Agnieszka BRUSTMAN, Paweł SUWARSKI, Paweł FLAK, Krzysztof PAROL, Leszek BAŁDA i Ryszard KRÓLIKOWSKI. Z Wielkopolski przybyli Janusz WODA, Paweł STANISZEWSKI, Magdalena JUDEK, Dolny Śląsk – Stefan HAŁUBEK, Lubelskie – Magdalena MAKAPOLKOWSKA, Zbigniew PYDA, Tadeusz POPŁAWSKI, Michał MIROSŁAW i Jan MULAWA, Śląsk – Adam CURYŁO, Bogdan OBROCHTA i Tomasz PTASZYŃSKI, Zachodniopomorskie – Witalis SAPIS, Pomorze – Zygmunt WIELECKI, Warmię i Mazury – Andrzej GULA, Kujawsko-Pomorskie reprezentowali Andrzej MICHALSKI, Ulrich JAHR, Sławomir WIERZBICKI, Cezary KOZŁOWSKI, Andrzej KARPIŃSKI, Mariusz MAZALON, Paweł PAWŁOWSKI i Wiesław JAN-KOWSKI. Zabrakło przedstawicieli Małopolski, Podkarpacia, Świętokrzyskiego, Podlasia, Opolskiego, Lubuskiego i Łódzkiego.

Organizatorem konferencji, na zlecenie Polskiego Związku Szachowego, Kujawsko-Pomorski Związek Szachowy w osobach prezesa Andrzeja MICHALSKIEGO i skarbnika Tomasza WODZYŃSKIEGO. Sala obrad i turniejowa w klubie KAMELEON, przyjezdni zostali zakwaterowani w dwóch hotelach niedaleko klubu, wyżywienie w stołówce akademickiej (ok. 300 m od klubu).

Przed rozpoczęciem obrad rozegrano II Błyskawiczne Mistrzostwa Polski sędziów z udziałem 18 sędziów klas centralnych (wśród nich dwie panie). Mistrzem Polski Sędziów został Witalis SAPIS. Wyniki mistrzostw są załączone do relacji.

Uczestników konferencji powitał prezes KPZSzach Andrzej MICHALSKI. Słowo wstępne wygłosił Andrzej FILIPOWICZ. Konferencje sędziowskie zapoczątkowane w latach 80-tych są ważnymi spotkaniami mającymi na celu bieżące informowanie środowiska o zmianach przepisów i organizacyjnych. Ważne też jest, aby sędziowie prowadzący duże imprezy centralne mieli odpowiednie kwalifikacje. Przepisy międzynarodowe są z roku na rok ujednolicane i zaostrzane i trzeba je systematycznie wprowadzać na teren Polski. Podziękował też działaczom KPZSzach za dobre zorganizowanie konferencji. Spe-

cialnie wyróżnił Tomasza DELEGĘ – wiceprezesa PZSzach i byłego przewodniczącego Kolegium Sędziów.

Tomasz DELEGA wyraził zadowolenie z powodu organizacji kolejnej już 26. Konferencji. Klimat tych konferencji jest wyjątkowy, dyskusja owocna i prowadzona w koleżeńskej atmosferze. Przy okazji stwierdził, że w szachach jest mało młodych działaczy, natomiast coraz więcej młodych twarzy pojawia się wśród sędziów.

Konferencja została przede wszystkim poświęcona szachom młodzieżowym. Na wielu poważnych zawodach dominuje młodzież. Wiele turniejów szachowych jest organizowanych wyłącznie dla juniorów. Z organizacją imprez młodzieżowych łączą się kwestie opieki organizacyjnej w trakcie zawodów oraz sprawy opieki medycznej. Niebagatelne znaczenie ma często ingerencja rodziców w przebieg i organizację zawodów. Zmusza to sędziów do znacznie szerszego zaangażowania się w sprawy organizacyjne, obok technicznego prowadzenia imprezy.

W trakcie trwania konferencji dojechali jeszcze Maria MICHALSKA, Paweł JAROCH i Dawid ZIÓŁKOWSKI z KPZSzach. Liczba uczestników wzrosła do 34.

Przewodniczącym konferencji został wybrany Bogdan OBROCHTA. Do komisji mandatowej wybrani zostali Cezary KOZŁOWSKI oraz Andrzej KARPIŃSKI. Do Komisji Uchwał i Wniosków wybrano Tomasza PTASZYŃSKIEGO i Agnieszkę BRUSTMAN. Protokół z konferencji pisał Ulrich JAHR.

Sprawozdanie z działalności Kolegium Sędziów PZSzach złożył Andrzej FILIPOWICZ. Działalność bieżąca i podejmowanie decyzji przez Kolegium odbywało się w drodze korespondencji elektronicznej. Głosowania też odbywały się za pomocą e-maili.

W trakcie ubiegłorocznej konferencji postulowano sprecyzowanie pojęcia „sali turniejowej”, czyli pomieszczeń, w których mogą przebywać uczestnicy w trakcie trwania zawodów. Niestety nie udało się tego wprowadzić do wszystkich regulaminów zawodów, ale początki zostały zrobione.

Nie udało się też wydać nowej edycji Kodeksu Szachowego, bowiem na przeszkodzie stały permanentne zmiany przepisów FIDE i ewentualne wydanie książki miało się z celem. W planach jest wydanie tego kodeksu w wersji elektronicznej, co rozważy Kolegium w kolejnym roku.

Poruszony został problem zachowania się sędziów podczas rozgrywania rundy. Powinni na bieżąco orientować się w sytuacji na szachownicach, a nie siedzieć przy stoliku oczekując na rezultaty czy protesty. Świat postępuje

szybko naprzód, obecnie zabrania się posiadania urządzeń elektronicznych przy graniu partii, a nawet zaleca się opóźnianie transmisji internetowych o kilkanaście minut, aby nie było możliwości przekazywania podpowiedzi grającym zawodnikom. Sędziowie powinni też czuwać, aby nie dochodziło do kontaktów między zawodnikami czy kontaktów grającej młodzieży z rodzicami i opiekunami w trakcie trwania rundy. Praktycznie przez cały czas rundy sędziowie (główny i asystenci) powinni spacerować po sali turniejowej.

W Bydgoszczy odbył się centralny kurs sędziowski, w wyniku którego 30 sędziów podwyższyło swoje kwalifikacje. Kolejny kurs sędziowski powinien odbyć się w przyszłym roku. Są propozycje umiejscowienia tego kursu w Chrzanowie (razem z MP do 16 i 18 lat), w Katowicach lub Lublinie. IA Zbigniew PYDA proponował na posiedzeniu Zarządu PZSzach (13 grudnia 2010) zorganizowanie w Lublinie seminarium sędziowskiego, dla uzyskania normy w klasie FA (arbitra FIDE). Kolegium Sędziów podejmie decyzję w tej kwestii.

W ostatnim roku Kolegium Sędziów PZSzach rozpatrywało kilka wniosków dyscyplinarnych w sprawie pracy sędziów na zawodach szachowych. Sprawy te są obszernie omówione w opublikowanym Biuletynie Kolegium Sędziów PZSzach Nr 1-2010.

Na Olimpiadzie 2010 r. sędziowie starali się, przed ogłoszeniem rozpoczęcia rundy (obowiązywało „zero tolerancji”) sprawdzać czy wszyscy zawodnicy siedzą przy stolikach i dopiero wtedy dawali sygnał rozpoczęcia rundy.

Podobnie było na MŚ do 20 lat w Chotowej. Sędzia główny opóźnił otwarcie rundy o dwie minuty, bo nie było Wietnamczyka. Ale po upływie tego czasu runda rozpoczęła się bez tego zawodnika, który przyszedł 3 minuty później (spóźnienie 5 minut) i zobaczył, że przegrał walkowerem.

Taką procedurę, związaną z minimalnym opóźnieniem rundy zaleca się stosować w celu uniknięcia walkowerów, ale gdy zawodnik mimo tego nie znajduje się przy stoliku - przegrywa walkowerem. Tutaj nie należy czynić wyjątków, bo każdy precedens jest rejestrowany przez osoby towarzyszące, a w turniejach młodzieżowych przez grono rodziców czy opiekunów. Każde odejście sędziego od rygorystycznego przestrzegania regulaminu i przepisów powoduje nerwową atmosferę i obniżenie autorytetu sędziego. W każdym przypadku lepiej jest przestrzegać obowiązującego regulaminu niż przyjmować postawę łagodnego sędziego czy „dobrego człowieka”, próbującego zrozumieć przekraczającego przepis zawodnika i czynić wyjątki.

Najpoważniejszą sprawą prowadzoną przez Kolegium była skarga Leszka BAKALARZA na sędziego Mistrzostw Drużynowych w Świętokrzyskim. Skarżący wymienił liczne przekroczenia regulaminu i domagał się dożywotniej dyskwa-

lifikacji sędziego. Kolegium powołało 3-osobową komisję do zbadania tej sprawy. Komisja rzeczywiście stwierdziła przekroczenia ustaleń regulaminu rozgrywek i po trzymiesięcznym badaniu sprawy doprowadziła do ukarania sędziego pisemnym upomnieniem i zawieszeniem w sędziowaniu na pół roku. Spowodowało to kolejny protest ze strony Leszka BAKALARZA, jednak całe Kolegium w elektronicznym głosowaniu odrzuciło wniosek, wzmiankując, że sam wnioskodawca nie był bez winy - szczegóły opisane w Biuletynie Kolegium nr 1-2010.

Sprawa dźwięku telefonu komórkowego podczas partii turniejowej. Interwencja w takim przypadku musi być natychmiastowa, a sędzia musi uznać grę za zakończoną i wpisać do tabeli rezultat 1:0. Jeśli zawodnicy nie zgłosili tego faktu, grali partię i podpisali blankiety, a dopiero potem przegrywający zgłosił, że w czasie gry odezwał się dzwonek komórki, to tego rodzaju protest, po zakończeniu partii, nie może już być uznany.

Regulamin turniejowy może przewidywać brak możliwości zgodzenia na remis w ogóle, albo przed jakimś posunięciem. W tym przypadku uzgodnienie remisu przed regulaminową liczbą posunięć powoduje wpisanie rezultatu 0:0 (obaj zawodnicy przekroczyli przepisy, więc są ukarani przegraną a wynik liczy się do rankingu, bo wykonano posunięcia). Takie słuszne decyzje podjął sędzia Bogdan OBROCHTA na DMP w Katowicach w 2010 r. Natomiast w rozgrywkach II Ligi zdarzały się tylko upomnienia ze strony sędziego, co Kolegium wzięło na karb różnej interpretacji stosunkowo nowego przepisu. Zbigniew PYDA zaproponował, aby w DMP juniorów, w rundach I i II, zawodnikowi kończącym partię remisem przed 30 posunięciem nakazać dalszą grę, a w następnych rundach, gdy wszyscy młodzi uczestnicy poznają te przypadki – karać wynikiem 0:0.

Słusznie też została podjęta decyzja o przegraniu partii w stosunku do zawodnika, który przez dłuższy czas nie przebywał przy szachownicy, gdy był na posunięciu. Obowiązkiem zawodnika jest siedzenie przy szachownicy w czasie, gdy włączony jest jego zegar szachowy.

Ogólna opinia uczestników Konferencji jest taka, że uzgadnianie remisów podczas gry nie jest dozwolone. Wyjątek stanowią tylko trzykrotne pojawienie się tej samej pozycji, czy przepis o 50 posunięciach (przy absolutnym zakazie składania ofert remisowych) oraz pozycje, w których jakakolwiek seria posunięć nie doprowadzi już do mata. Jednak Konferencja zaleca władzom sportowym Związku i klubów analizowane remisów, których następuje trzykrotne powtórzenie pozycji we wczesnym stadium partii, szczególnie, gdy wystąpi ich zbyt wiele.

Janusz WODA przedstawił możliwość rozegrania partii (powtórzenie historycznej partii), w której po kilkunastu posunięciach na szachownicy staje pozycja patowa. W rozgrywkach w Wielkopolsce nie uznano takiej partii i dano obustronny walkower.

Rozwinęła się dyskusja odnośnie uzgadniania remisów, prowadzenia protokołów meczowych i niesportowej postawy niektórych zawodników podczas rozgrywania partii turniejowych. Niektórzy sędziowie nie są konsekwentni w wydawaniu werdyktów. Jest to oczywiście naganne i powoduje zamieszanie oraz nerwowość podczas rozgrywania turnieju.

Różne przypadki podczas rozgrywania turniejów wynikają w znacznej części z nieznamomości przepisów, nie tylko przez zawodników, ale również przez sędziów. W szachach jest ogromna liczba sytuacji wyjątkowych, których z kolei nie można wstawiać do coraz bardziej szczegółowych przepisów. Dlatego tego rodzaju zdarzenia są poddane ocenie sędziego, który ma być obiektywny i posiadać „zdrowy sąd”. Sędzia musi prowadzić zawody konsekwentnie i stosować takie same werdykty w podobnych do siebie zdarzeniach. Sędzia powinien pamiętać, że uczestnicy turnieju nie mogą przyczyniać się do złej reputacji dyscypliny, a szybkie remisy właśnie są jednym z powodów negatywnej oceny szachów, jako sportu.

Komisja Mandatowa stwierdziła, że w konferencji bierze udział 34 sędziów szachowych, którzy otrzymali mandaty uczestnictwa.

W przerwie konferencji zwycięzcy MP Sędziów otrzymali medale, puchary i nagrody.

Po przerwie Andrzej FILIPOWICZ zreferował Przepisy Turniejowe FIDE, zmodyfikowane podczas ostatniego kongresu w Chanty Mantyjsku ze szczególnym uwzględnieniem rozgrywek z udziałem dzieci i młodzieży.

Zmiany Przepisów Turniejowych FIDE, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2011 r. oraz inne uwagi dotyczące decyzji kilku Komisji FIDE:

Zamiast organizatora jest wprowadzone określenie Główny Organizator oraz Sędzia Główny i tylko te dwie osoby są odpowiedzialne za organizację i przeprowadzenie zawodów.

Dla wszystkich oficjalnych turniejów FIDE i rozgrywek kontynentalnych czas spóźnienia wynosi 0 („zero tolerancji”). PZSzach organizujący zawody finałowe o mistrzostwo kraju, stanowiącego eliminacje do ME czy MŚ ma więc obowiązek wprowadzenia tego przepisu do regulaminu. W innych turniejach

organizator może określić w regulaminie dozwolony czas spóźnienia zawodnika na rundę.

Każdy turniej odpowiedniej rangi powinien mieć swoją witrynę internetową, podającą regulamin, rezultaty i zapisy partii. Skasowano odrębne przepisy turniejowe dla super turniejów. Obowiązują jednolite przepisy FIDE dla wszystkich. Zapraszany zawodnik, po potwierdzeniu udziału, ma prawo przedstawić życzenia odnośnie zakwaterowania, czy wyżywienia, np. wynikające z religii, itp.

Na stronie internetowej FIDE są podane warunki, które musi spełniać sędzia, aby otrzymać tytuł Arbitra Klasy Międzynarodowej FIDE. Obecnie od sędziego wymaga się znajomości języka angielskiego w stopniu umożliwiającym rozmowę z zawodnikiem i objaśnienie mu regulaminu czy przepisów. Ponadto musi znać terminy szachowe w innych językach. Główny sędzia zawodów musi wysłać sprawozdanie w języku angielskim do FIDE.

Znajomość innych języków (poza angielskim) ma znaczenie tylko przy nadawaniu tytułu FA. Otrzymanie tego tytułu wymaga obecnie udziału w międzynarodowym seminarium i zdania egzaminu.

Obecnie sędziowie klasy międzynarodowej zostali sklasyfikowani w czterech kategoriach, przy czym sędzia klasy A i B musi przynajmniej raz na 10 lat prowadzić zawody z cyklu mistrzostw świata.

Wyposażenie sal, w których toczą się rozgrywki musi odpowiadać standardom FIDE (dotyczy zawodów międzynarodowych i finałów mistrzostw krajowych). Światło słoneczne nie może razić zawodników, a oświetlenie sali nie może dawać cieni na szachownicy. Sala gier ma być wyciszona (dywany, wykładziny), toalety muszą znajdować się w bezpośrednim sąsiedztwie. Na każdego zawodnika ma przypadać przynajmniej 4,5 m² powierzchni. Wysokość stolika 74 cm, długość stołu 100-120 cm, szerokość 80-83 cm. Pomędzy rzędami stolików powinno być 2,5 m odstęp. Warunki gry dla obydwu graczy mają być identyczne, a w miarę możliwości także dla wszystkich uczestników turnieju.

Zegary elektroniczne mają spełniać wymogi FIDE. Zdaniem przewodniczącego Kolegium najlepszymi są zegary typu DGT XL. FIDE przedłużyło ważność tempa gry — 90 minut na partię plus 30 sekund na każde posunięcie, do 1 lipca 2013 r. Przy takim tempie gry sędziowie powinni wziąć pod uwagę możliwość udania się uczestnika do toalety, po czterech godzinach gry.

Palenie tytoniu w czasie trwania partii nie jest dozwolone na sali gry. Wycho-
dzenie na papierosa poza salę gier jest zabronione. Można tworzyć palarnię,

jeśli obiekt na to pozwala, ale wtedy musi tam znajdować się sędzia asystent, który nie dopuści do rozmów między zawodnikami. Organizator może stworzyć możliwość wyjścia poza budynek, ale wtedy i tam ma znajdować się sędzia.

Przy stosowaniu przepisu „zero tolerancji” przy spóźnieniu na rundę, zaleca się sędziemu, aby przed daniem sygnału rozpoczęcia rundy sprawdził czy zawodnicy siedzą na swoich miejscach. Opóźnienie otwarcia rundy nie może się jednak przeciągać.

Po zakończeniu partii zawodnicy powinni na szachownicy ustawić odpowiednio oba króle, sygnalizując wynik partii – wygrana białych pola e4 i d5, czarnych pola d4 i e5 i remis pola e4 i e5 lub d4 i d5. Dotyczy to przede wszystkim transmitowanych partii. Wystarczy, że oba króle na centralnych polach szachownicy stoją 2-3 sekundy. Po czym można już ustawić wszystkie bierki w pozycji wyjściowej.

Przy uzgadnianiu wyników partii sędzia ma obowiązek ingerowania. Nowy przepis - po oddaniu jednego walkoweru, bez usprawiedliwionego powodu, zawodnik powinien być wycofany z zawodów. Może to nie dotyczyć przypadków przekroczenia limitu czasu spóźnienia, a tylko całkowitej nieobecności na rundzie.

FIDE domaga się komisji apelacyjnej w zawodach. W Polsce nie ma możliwości tworzenia takiej komisji w turniejach krajowych. Sędzia główny odpowiada za cały turniej, a dobiera do pomocy asystentów, którzy mogą wydawać werdykty, za które jednak odpowiedzialny jest sędzia główny. Tylko na turniejach klasy światowej zostaje powołana komisja apelacyjna w składzie trzech członków i dwóch rezerwowych.

Filmowanie i fotografowanie jest niedozwolone tylko w pierwszych 10 minutach trwania rundy. Zawodnik, który przyjmuje zaproszenie, a następnie bierze udział w innych zawodach powinien zostać ukarany.

Rozmowy w trakcie trwania partii są zabronione i mogą być karane aż do przegranej włącznie (po wcześniejszym udzieleniu ostrzeżenia). FIDE zaleca, aby rola kapitana w trakcie rozgrywek drużynowych była wyłącznie administracyjna. Jednak pozostawiono w przepisach zgodę kapitana na akceptację przez zawodnika remis lub też możliwość powiedzenia zawodnikowi, że ma zaproponować remis. Wszelkie uwagi muszą być w formie pojedynczych słów, wyrażanych w języku zrozumiałym przez sędziego. Kapitan nie może ingerować w grę zawodnika.

W punktacji pomocniczej nie zaleca się obecnie stosować progresji. Bardziej faworyzowany jest obecnie system Koyi, a nawet bezpośredni pojedynek.

Na tym zakończono pierwszy dzień obrad. Organizatorzy konferencji przygotowali wieczór dyskusyjny dla uczestników konferencji, podczas którego dyskutowano o problemach sędziowskich.

W godzinach wieczornych odbyło się posiedzenie **Kolegium Sędziów PZ-Szach**, w którym uczestniczyli Andrzej FILIPOWICZ, Agnieszka BRUSTMAN, Adam CURYŁO, Ulrich JAHR, Bogdan OBROCHTA i Witalis SAPIS. Program przewidywał omówienie niektórych przypadków sędziowskich w turniejach krajowych, wnioski w sprawie nadania sędziowskich tytułów międzynarodowych oraz inne, wynikające z dyskusji.

Na MP juniorów zdarzył się następujący przypadek w czasie gry błyskawicznej. Zawodniczka dotknęła bierki (twierdziła, że powiedziała poprawiam), a następnie wykonała posunięcie inną bierką. Przeciwniczka zatrzymała zegar i zwróciła się do asystentki sędziego, wskazując na nieprawidłowość. Ponieważ zeznania zawodniczek były sprzeczne (reklamująca mówiła, że nie słyszała słowa „poprawiam”, zawodniczka twierdziła, że to powiedziała) i w tej sytuacji asystentka (bez akceptacji głównego sędziego i nieobecna przy partii) nakazała kontynuować partię, która zakończyła się zwycięstwem zawodniczki dotykającej bierki. Po partii reklamująca podeszła do sędziego głównego z żądaniem zmiany wyniku. Sędzia główny zmienił wynik partii, w wyniku czego do Kolegium Sędziów PZSzach wpłynął protest przeciwko tej decyzji.

Wywiązała się dyskusja jak powinien postępować sędzia asystent w omawianym przypadku. Ustalono, że w grze błyskawicznej obowiązują nieomal takie same przepisy jak w przypadku szachów klasycznych i szybkich. Wyjątki są omówione w lakonicznych aneksach do przepisów gry FIDE (krótsze tempo gry, brak zapisów partii). Posunięcie nieprawidłowe kończy grę po przełączeniu zegara. Członkowie Kolegium stwierdzili, że posunięciem nieprawidłowym jest tylko ruch wykonany niezgodnie z przepisami o ruchu bierek. Nie dotyczy to jednak sytuacji dotknięcia bierki, a następnie prawidłowego wykonania posunięcia inną bierką (zachowanie jest nieprawidłowe!). W takim przypadku, po zatrzymaniu zegara i reklamacji przeciwnika, sędzia powinien przystąpić do wyjaśnienia incydentu. Gdy nie było powiedziane słowo „poprawiam” przed wykonaniem tej czynności, należy zastosować art. 13.4 Przepisów Gry FIDE o stosowaniu kar. Może udzielić upomnienia, zwiększyć przeciwnikowi czas do namysłu, zmniejszyć czas zawodnikowi, który popełnił wykroczenie, albo w ostateczności uznać partię za przegraną. W przypadku zaistniałym podczas turnieju juniorów Kolegium uznało, że zmiana wyniku partii była decyzją wątpliwą, a kara zbyt wysoka i postanowiło zwrócić się do sędziego o pisemne wyjaśnienie przyczyny wydania takiego werdyktu.

Kolejną sprawą był omawiany przypadek weryfikacji wyniku partii na 0:0 w turnieju, w którym regulamin przewidywał zakaz uzgadniania remisu przed 30-tym posunięciem. Kolegium uznało, że uzgodnienie takiego remisu przed wykonaniem regulaminowej liczby posunięć jest wykroczeniem i sędzia postąpił słusznie weryfikując partię na 0:0, z jednoczesnym przekazaniem jej do oceny rankingowej FIDE. Kolegium zaleca stosowanie takiego werdyktu sędziowskiego w innych zawodach, w których regulamin zabrania uzgadnianie remisu przed 30-tym posunięciem. Sprawa była omawiana nawet na Zarządzie PZSzach, który skierował ją właśnie do Kolegium Sędziów, jako właściwego do wydania orzeczenia.

Do przewodniczącego Kolegium wpłynął wniosek Pawła SUWARSKIEGO o podpisanie wniosku do FIDE o nadanie mu tytułu sędziego klasy międzynarodowej. Przewodniczący, który odpowiada za podpisanie wniosku i przedstawione tam dane, miał wątpliwości odnośnie znajomości języka angielskiego kandydata w świetle nowych wymagań FIDE (wymagane przynajmniej objaśnienie regulaminu oraz wyjaśnienie zawodnikom przepisów gry w dyskusyjnych przypadkach) oraz w zakresie ogólnego postępowania kandydata na sędziego, zgodnie z wymaganiami stawianymi sędziom w Kodeksie Szachowym (kwestia taktu i różnych wypowiedzi, które nie powinny mieć miejsca w ustach arbitra). W tej sytuacji postawił sprawę na Kolegium.

Członkowie Kolegium jednomyślnie potwierdzili te wątpliwości. Postanowiono wyznaczyć Pawłowi SUWARSKIEMU rok czasu na opanowanie języka angielskiego i poddać go obserwacji pod kątem oceny jego zbyt ostrych wystąpień, niekiedy obraźliwych w stosunku do działaczy. Takie wypowiedzi świadczą o stronniczości – niedopuszczalnej cechy u sędziego. Postawa etyczna arbitra, w świetle wymagań FIDE i Kodeksu PZSzach, powinna być bez zarzutu.

Omawiano kilka innych tematów, w tym sprawy ryczałtów sędziowskich. Od ponad roku obowiązują znowelizowane przepisy FIDE, które nakładają na sędziów głównych zawodów szereg nowych obowiązków, m.in. obowiązek dołączania do sprawozdania sędziowskiego bazy zapisów wszystkich partii szachowych rozegranych w turnieju. Jest to znaczne zwiększenie czasu pracy, które powinno być dodatkowo wynagradzane. Postanowiono zwrócić się do Zarządu PZSzach o ustalenie stawki za wpisanie do bazy każdej partii. Ponadto członkowie Kolegium dokonają przeglądu komunikatu organizacyjno-finansowego PZSzach i przedstawiają propozycje odnośnie weryfikacji stawek dotyczących sędziów.

Ponieważ FIDE obniżyło już ranking międzynarodowy do poziomu 1200 pkt., coraz więcej zawodników jest wpisywanych na światową listę rankingową. Obowiązujący do tej pory przepis, że turnieje z udziałem zawodników z ran-

kingiem FIDE muszą sędziować sędziowie z klasą centralną, przestaje być aktualny. Postanowiono, że zawody, w których startują wyłącznie zawodnicy z rankingiem FIDE do 1600 pkt. może prowadzić nawet sędzia klasy drugiej, a zawody, w których startują wyłącznie zawodnicy z rankingiem FIDE do 2000 pkt. – sędzia klasy pierwszej, bez potrzeby zatwierdzenia przez Kolegium Sędziów PZSzach.

Na zakończenie posiedzenia omówiono jeszcze problem narkotyków i spożywania alkoholu podczas zawodów szachowych. Przepisy FIDE w tej sprawie są lakoniczne i tylko zabraniają spożywania alkoholu podczas trwania rundy.

Jeśli zawodnik zwróci się do sędziego, że jego przeciwnik ma nieświeży oddech, albo zachowuje się pod wpływem narkotyków, a sędzia stwierdzi ten fakt – powinien nakazać zawodnikowi, aby założył na twarz maseczkę i nie utrudniał przeciwnikowi gry. Stwierdzenie, że zawodnik nie posiada takiej maseczki spowoduje przerwanie partii i zweryfikowanie wyniku na 1:0. Zawodnik, który na rundę przyjdzie w stanie wskazującym na spożywanie alkoholu lub narkotyków powinien zostać przez sędziego usunięty przy jakimkolwiek przypadku zakłócenia ciszy na sali gier. Sędzia powinien przy tym powoływać się na przepis FIDE o zapewnieniu dobrej reputacji sportu szachowego.

Drugi dzień Konferencji (31 uczestników)

Bogdan OBROCHTA podzielił się wrażeniami z Olimpiady Szachowej, w której uczestniczył w charakterze sędziego meczowego. Wszystkie partii tej ogromnej imprezy były transmitowane. Sędzia meczu miał obowiązek stawić się na 90 minut przed rundą, przygotować mecz, ustawić szachownice, zegary i zapisy partii, których nagłówki powinien osobiście wypełnić. Zawodnicy praktycznie mieli obowiązek siedzieć przy szachownicy na kilka minut przed rozpoczęciem rundy (na sali był zegar odliczający czas brakujący do rozpoczęcia rundy). Sędzia miał zakaz opuszczenia swego stanowiska przed zakończeniem meczu. Poziom sędziowania meczów raczej przeciętny. Rozdzielnik na Olimpiadę przewiduje angażowanie sędziów z wszystkich kontynentów. Bardzo słaby poziom prezentowali niektórzy sędziowie afrykańscy i częściowo azjatyccy. Największe problemy były z obsługą zegarów elektronicznych, w szczególności ze sprawdzaniem licznika posunięć na zegarze i ewentualnych korekt.

Andrzej FILIPOWICZ dodał, że sędziowie również na MŚ do 20 lat w Chotowej wypełniali formularze zapisów, wpisując tam numer meczu i numer stolika. Stwierdził, że poziom prezentowany przez sędziów polskich jest wysoki, w porównaniu z sędziami innych krajów. Przyczyniają się do tego m.in. Ogólnopolskie Konferencje Sędziowskie, organizowane od 26 lat. Szkoda, że or-

ganizatorzy polskich turniejów nie zapraszają sędziów z innych krajów na nasze rozgrywki, w rezultacie sędziowie z Polski też nie są zapraszani na zawody do innych krajów.

Adam CURYŁO przedstawił najnowszą wersję programu ChessArbiter oraz projektowaną wersję, która ukaże się w 2011 roku. Ważne dla programisty jest doświadczenie użytkowników, od których oczekuje uwag na temat udoskonalenia swojego programu. Obecnie CA umożliwia już generowanie plików *.pgn z danej rundy, a nawet całego turnieju. Nowością jest możliwość generowania nawet numerów szachownicy lub identyfikatorów poszczególnych partii. Można transmitować wszystkie szachownice albo tylko wybrane partie. Została wprowadzona elektroniczna sprawozdawczość z turnieju oraz współpraca z Centralnym Rejestrem PZSzach. Zależy to jednak w znacznym stopniu od działaczy wojewódzkich, mających upoważnienie do aktualizacji CR. Program obecnie umożliwia bezpośrednie zarejestrowanie zmian klasyfikacyjnych w Centralnym Rejestrze. Dlatego sędziowie powinni dokładniej zapoznać się z nowymi opcjami programu. Przy wprowadzaniu do CR program pokaże wszystkie nieprawidłowości uniemożliwiające wprowadzenie zmian do tego rejestru. Jeśli zawodnik nie figuruje jeszcze w CR – konieczne jest wpisanie kodu województwa. Aby w pełni identyfikować zawodnika potrzebne jest jego nazwisko, imię i datę urodzenia. W celu porządkowania CR należy jednak wpisywać jeszcze kod województwa. Po wpisaniu zawodników program umożliwia weryfikację listy w Centralnym Rejestrze. Obecnie po każdorazowym ukazaniu się listy FIDE program automatycznie aktualizuje ranking zawodników w CR.

Dla funkcjonowania programu i współpracy z Centralnym Rejestrem PZSzach program aktualizuje wszystkie dane na dzień rozpoczęcia zawodów. Jest to ważne dla wszystkich turniejów, których rundy przechodzą przez daty zmian listy FIDE, a także do aktualizacji zdobytych w międzyczasie kategorii szachowych. Przykładowo turniej kończy się 29 października, sędzia pisze sprawozdanie 3 listopada, ale program i tak przyjmuje wszystkie dane z listy na 1 września. Jednak w przypadku rozbieżności, oczywiście ważniejsza jest lista rankingowa FIDE. Przy sporządzaniu sprawozdania program wymusza wypełnienie wszystkich niezbędnych tabel i opisów.

Program umożliwia obecnie transmisję (poprzez raport Krausego) danych z innych programów do kojarzenia (np. Chess Manager, SwissPerfect, itp.) i tworzenie danych w CA.

W Tie-Breakach została wstawiona opcja sumy rankingów przeciwników z możliwością odjęcia jednego, dwóch czy trzech rankingów. Sprawa się komplikuje, gdy zawodnik grał partie przeciwko szachistom bez rankingu FIDE. W

tym przypadku jest wstępna propozycja, aby nadać takim zawodnikom ranking prowizoryczny, mniejszy o 1 pkt. od najsłabszego w danym turnieju.

Tadeusz POPŁAWSKI, który uczestniczył we wszystkich 26 konferencjach otrzymał upominek za wytrwanie, z życzeniami, aby nadal uczestniczył w tych konferencjach. Uczestnicy II Mistrzostw Polski Sędziów otrzymali również upominki.

Witalis SAPIS opowiedział o pracach Komisji Regulaminowej PZSzach, która została powołana przez Zarząd PZSzach do opracowania ramowego regulaminu turniejów o mistrzostwo Polski. Chodzi o uporządkowanie pewnych zapisów, różniących się do tej pory w turniejach. Dotyczy to również uprawnień sędziów prowadzących zawody z cyklu Mistrzostw Polski. W szczególności sędzia główny powinien mieć większy wpływ na dobieranie asystentów.

Andrzej FILIPOWICZ stwierdził, że do tej pory sprawami regulaminowymi zajmowało się Komisje Sportowa i Młodzieżowa, a akceptacją dwa piony PZSzach – Sportowy i Młodzieżowy. Kolegium Sędziów zawsze recenzowało sprawy sędziowskie, zamieszczane w regulaminie. Powoływanie dyskusyjnej specjalnej Komisji Regulaminowej omija jakby tamte gremia. Publikowanie ramowego regulaminu, obowiązującego przez kilka lat, mija się z celem w świetle obecnych tendencji corocznych zmian przepisów FIDE i szybkości zmian w codziennym życiu.

W świetle najnowszych ustaleń FIDE obecnie za turniej odpowiedzialny jest tylko jeden sędzia w randze głównego, który powinien mieć wpływ na wybór swoich asystentów.

Z uwagi na wielokrotne przekraczanie terminów zgłoszeń do zawodów, jest propozycja wpisywania do regulaminu turnieju punktu, że spóźnieni zawodnicy rozpoczynają zawody najwcześniej od II rundy. Ten punkt widzenia należałoby wprowadzić do powszechnego stosowania.

Wnioski Konferencji

1. Wniosek o korektę tabeli dla norm na IV/V kategorię - aby powiększyć limit rund z 6 do 7 dziennie. Nieparzysta liczba uczestników powoduje skrócenie liczby partii do rozegrania i może uniemożliwić wypełnienie normy klasyfikacyjnej. Wniosek przeszedł $+25 -1 = 4$.
2. Wniosek o zaliczanie norm na kategorii PZSzach dla zawodników zagranicznych bez rankingu FIDE, którzy podają ranking bez kategorii w celu uzyskania nagród w grupach rankingowych. Zawodnicy zagraniczni powinni również figurować w Centralnym Rejestrze PZSzach. Wniosek przeszedł $+19 -2 = 8$.

3. Wniosek o zakazanie zatwierdzania kategorii okręgowych niezgodnie z tabelą norm w kodeksie. Wniosek upadł. Kategorie nadają wojewódzkie komisje klasyfikacyjne, a sędziowie muszą przestrzegać zasad klasyfikacyjnych w sprawozdaniach. Program CA praktycznie uniemożliwia nadawanie kategorii niezgodnie z przepisami.
4. Konferencja Sędziów wyraża dezaprobatę w sprawie nadawania kategorii okręgowych bez uprawnień kodeksowych. Wniosek przeszedł $+24 -1 =5$.
5. Wniosek o weryfikację tabeli norm na kategorie szachowe w związku z obniżeniem rankingu FIDE do poziomu 1200 pkt. Chodzi o opracowanie znowelizowanego Regulaminu Klasyfikacyjnego i Ewidencyjnego PZSzach. Wniosek przeszedł jednomyślnie.
6. Wniosek o aktualizację uprawnień sędziego do prowadzenia zawodów niższej rangi. Należałoby tu stosować progi rankingowe przyjęte przez FIDE, które wynoszą 1600 pkt. (mogliby sędziować sędziowie klas okręgowych) i 2000 pkt. (mogliby sędziować sędziowie klasy pierwszej) delegowani przez Kolegium Sędziów WZSzach, które zweryfikuje sprawozdanie sędziowskie. Wniosek przeszedł $+19 -4 =4$.
7. Wniosek o uznanie czasu gry 15 minut na partię szachów z dodawaniem 15 sekund na każde posunięcie do zdobywania norm na IV/V kategorię szachową. Natomiast na kat II/III zalecane tempo z zastosowaniem zegarów elektronicznych wynosić powinno 30 minut na partię plus 30 sekund na każde posunięcie. Wniosek przeszedł $+17 -5 =5$.
8. Wniosek o aktualizację ryczałtów sędziowskich z uwzględnieniem zwiększonych obowiązków sędziego głównego, dotyczących tworzenia bazy partii rozgrywanych podczas zawodów i obowiązkiem załączania do sprawozdania. Wniosek dotyczy komunikatu finansowego PZSzach, w którym należałoby uwzględnione te dodatkowe czynności sędziowskie. Wniosek przeszedł $+30 -0 =0$.
9. Wniosek, aby we wszystkich Mistrzostwach Polski mogli sędziować nie tylko sędziowie klasy IM, ale również FA i klasy państwowej. Wniosek przeszedł $+21 -0 =3$).
10. Sędzia główny wszystkich zawodów z cyklu Mistrzostw Polski i znaczących turniejów międzynarodowych z normami na tytuły, musi być zatwierdzany przez Kolegium Sędziów PZSzach. Wniosek przeszedł $+27 -0 =1$.

Andrzej FILIPOWICZ przekazał ustalenia posiedzenia Kolegium Sędziów, które odbyło się w dniu wczorajszym. W przyszłym roku Kolegium PZSzach przewiduje zorganizowanie seminarium dla kandydatów na sędziego FIDE w Lublinie. Kolejny kurs sędziowski odbędzie się na południu Polski (II kwartał 2011), a miasto zostanie ustalone w terminie późniejszym.

Przewodniczący podziękował za dobrą organizację Konferencji działaczom Kujawsko-Pomorskiego Związku Szachowego, prezesowi Andrzejowi MICHALSKIEMU, wiceprezesowi Ulrichowi JAHROWI (dodatkowo za prowadzenie protokołu) oraz skarbnikowi Tomaszowi WODZYŃSKIEMU, który odpowiadał za wszystkie sprawy techniczne i doskonale się z nich wywiązał.

Na tym Konferencję zakończono.